

deželne poslance, ki so pred volitvijo morali izpovedati, da si bodo prizadevali Slovencem pomagati do dejanske veljave njihovega jezika v šolah in uradih.

Kljubu temu moramo dasi žalostnim srcem priznati, da naš slovenski jezik še ne uživa enakopravnosti v šolah in uradih in, če pomislimo kakovost večine sedanjih uradnikov, uvidimo, da ž njimi niti mogoče ni izvrševati jezikovne enakopravnosti, ker slovenski niti ne umejo. Iz tega pa izvirajo vedni prepiri mej narodov zavoljo jezika. Vrh tega prihajajo iz tega, če pri nas uradniki obeh jezikov dobro ne znajo, razne krivice in časih največje nesreče. Navajamo samo dva slučaja:

a) V Mariboru ne zna komisar Leitner čisto nič slovenski, pa je šel s komisijo v Rače na Dravskem polju, kjer sta se dva slovenska kmeta tožila zaradi vode, ki je služila napajanju travnikov. Prvi kmet je imel zagovornika seboj, g. notarja in poslanca dr. Radaja, ter je po njem dal svoje zahtevanje in uzroke zanj v protokol. Drugi pa je prišel sam, a govoril samo slovenski ter ustno izpovedal tudi svoje zahtevanje in uzroke, toda v protokol jih ni mogel dati, ker ga politični komisar ni umel. V zadregi vpraša komisar g. dr. Radaja, kaj neki hoče slovenski kmet? Ta ga zavrne, da on zamore kot zagovornik zastopati le jednega kmeta, ne pa obehdvuh, ker sta si nasprotnika. Tako so stali več ur in ničesa opravili, dragi komisijon pa sta bržas kmeta plačala.

b) Žalostnejši pa je drugi slučaj, ker je imel krvavih nasledkov in še sedaj ni končan. V mislih imamo nesrečni upor slovenskih vinogradarjev v Sromljah zoper trtno-uš-komisijo, kjer so žandarji jednega kmeta ustrelili. Kmeti ljudje Brežiškega okraja so morebiti sedaj najubožnejši v celi deželi. Pravi siromaki so, če jim vinske gorice ne obrodijo. To pa se godi že več kakor 10 zaporednih let. Letos je vendar jedenkrat vinska trta z obilnim in lepim grozdem obložena. Toda sedaj pride trtno-uš-komisija, udara v vinograde in začne trsje z grozdem obloženo ruvati in izkopavati. Takšno silovito ravnanje moralo je ljudi tem bolj žaliti, ker niso vedeli nič o cesarskeji postavi o zatiranji trtne uši in ker sploh niso bili prav prepričani o nevarnosti tega novega škodljivca. Razen tega vznemirjali so ljudi najneumnejše govorce; n. pr. Judje so g. Šnidersiču v Brežicah, ki je trtno uš v Kapelah zasledil, obečali 50.000 fl., če pomaga v 10 letih Bizeljske vinograde uničiti. Tukaj je toraj bilo treba opaznega postopanja in

pouka. Žalibog se to ni zgodilo, a tudi zgoditi moglo ni; kajti od ministerstva poslani trtno-ušni potovalni učitelj g. Hanzelj ni zmožen slovenski kaj razlagati. Od ove komisije ni umel nobeden prav slovenski. In naposled spremljal je dne 13. julija trtno-ušno-komisijo v Oklukovo okrajni komisar g. dr. Gaymaier, ki ne zna slovenski. Nihče v to poklicanih mož ni mogel razburjenega ljudstva pomiriti, nihče poučiti. Kar se je potem zgodilo, to je sedaj sodnji izročeno. Žandarji so jednega kmeta k priči ustrelili, jednega hudo ranili; prišlo je 200 vojakov iz Maribora, potem pa še preiskovalni sodnik iz Celja, ki je 11 kmetov dal dva po dva zvezati in v Brežice in Celje odgnati. Nepopisljiva je žalost zapuščenih žen in otrok, to pa ob takem letnem času, ko je toliko najsilnejšega dela zunaj. Pravijo pa vsepovsod ljudje, da bi bilo vse to izostalo, ko bi slovenščine zmožni gospodje bili ljudstvo o pravem času poučili in pomirili. To je tedaj drugi žalostni slučaj in dokaz, kam pridemo, če uradniki na slovenskem Štajerskem slovenski ne znajo.

(Dalje prih.)

## Gospodarske stvari.

**Kedaj trgati in kako hranjevati peščeno sadje, t. j. jabelk in grušek.**

Trenutek sadje trgati se ravna popolnoma po času zrelosti raznovrstnih sadnih sort. Natanko ga morejo le prav skušeni sadjerejci pri vsaki sorti določiti in povedati.

Skušali so za vsako sadno sorto določeni trenutek zrelosti ustanoviti, vendar je to le poprečno zanesljivo, ker zrelost zavisi od kakovosti zemlje, od klimatične lege stališča, od vremenskih razmer in še od mnogih drugih okoliščin, ki povzročujejo, da je sadje prej ali slej zrelo. Tudi ni pri isti sorti in pri istem drevesu ta čas vsako leto isti. Včasih sadje kterege drevesa za celih 14 dni pozneje dozori, kakor druga leta, akoravno vremenske razmere zorenju nič manj ne ugajajo kakor druga leta.

Sadjerejec mora toraj na razne prikazni svojo pozornost obračati, ki mu deloma na tanko, deloma vsaj blizo pravi čas naznanjajo, kedaj se ima sadje z dreves jemati.

Čas trgatve pri tako imenovanem ranem sadju se da lahko spoznati, ker se tako sadje, brž ko na drevesu dozori, potrgati mora. Zrelost se pa kaže po spremenjeni bolj živi barvi sadov, po lahkem odlusčenju peceljna od drevesne vejice in pa po črnih ali rujavih peškah v prerezanem sadu.

Mnogo sort ranega sadja je, ki smejo brez škode na dobroti noter do vžitne zrelosti na drevesu obviseti, med tem ko se druge nekaj dni pred popolno zrelostjo potrgajo in še le do vžitne zrelosti obležati morajo, ker sicer sočnost zgubijo in moknate postanejo.

Bolj težavno je pravi čas trgiranja zadeti pri poznem in zimskem sadju. Tu je treba dotične sadne sorte že dobro poznati. Jesenske grške in jabelka se trgajo od srede septembra do srede oktobra in morajo, da popolnoma dozore in dobra postanejo, nekaj časa obležati. Tudi pri njih se more popolna zrelost in pravi čas trgatve na barvi spoznati.

Nekoliko drugače pa je pri zimskem sadu. Ta sad ostane čez čas trgatve trd in barve ne spremeni. Še le, ko že mesece leži, postane vžitno. Zimski sad se ne sme pred sredo oktobra z drevesa jemati. Prezgodaj trgano sadje postane na ležišču velo in suho, med tem ko sadje o pravem času potrgano še leže polno dobroto in sočnost dobi. Obležano zrelo sadje se spozna na tem, da če se med prstoma lahko stisne, meso pritisku rahlo odjenjuje.

Sadje se sme le o suhem vremenu trgati in sad, ki se ima hraniti, se mora skrbno in rahlo trgati. Nikakor se ne sme metati, tolči in kakorkoli otiskovati. Tresti se sme le malovredno sadje, katero se ali koj suši ali pa stolče in spreša. (Konec prih.)

#### IV. Trgatev ali branje. Stiskanje grozdja. Spravljanje mošta.

Naš bratski sosed pôje: „Kedar pa doide sveti Mihal, on ga bo zoril, ja ga bom bral“ itd. Da, da, — zori ga sv. Mihal, včasih celo prav pridno, a malokdaj ga on pri nas popolnoma dozori. Zatorej bo treba, če hočemo boljšo kakovost dobiti, z belim grozdem vsaj do 10. oktobra, s črnino pa, tudi zaradi barvila, do sv. Terezije, če že ne do sv. Uršule čakati. Med Muro in Dravo je redkokdaj pred 20. dnem vinotoka dobrano.

Pred branjem povabi vrla posla Snago in Red v svojo klet (zidanco, pivnico, hram), naj se, posebno ta čas, malo dalje pri tebi mudita, vode nanosita, stiskalnice, kadi itd. zamočita in z drugo vinsko posodo in potrebnim orodjem vred skrbno izmijeta in izplahneti, nabite sode (vozenice), čiste ko steklo in brez vsakega duha pripravita, pa tudi metli in omelcu svoje delo odkažeta.

Vsi vinski prostori imajo zdaj nekako praznični obraz, kajti snaga in red smejita se ti nasproti. Preša, sodje na podlogah (gantrijih), miza sklopni, kadi (čebri), grozdni mlin in mreža za črnino, brente, vedri, (škafi, štulci), lakomnica itd. z eno besedo: vse je na svojem mestu; v zaklenjeni omarici pa je moštna tehtnica Klosterneburg-ska, toplomer, žveplo za

nasit praznih sodov, majolka, sklenice in kupice (čase). Vinorejcem je tu naročiti: Preskrbite si zanesljivih in naglih stiskalnic, kadij in sodov s železnimi obroči, poleg tega en obroč z vitjo (šravfom) za silo, — in dajte si tudi svoja poslopja v vinogradu z blagom vred pri kaki zanesljivi družbi proti požaru zavarovati. Tudi proti toči je zavarovanje že mogoče. — Saj veste, da nesreča nikoli ne počiva in da previdnost nikoli ne škoduje.

Zdaj pa v branje!

Ako je le grozdje res zrelo in vreme lepo in toplo. Gnjilo in plesnjevo grozdje naj se podbere in podberina v posebno posodo za domačo rabo naliže. Kjer je mnogo črnine (za 1 do 2 hl. se ne izplača), naj se poprej belo obere (drugače pa vse vkup). Brentač prinaša polne brente ali pute, jih izpraznjuje v zato nad kadjo (tudi krnico) postavljeni grozdni mlin, in zmelje (zmečka) z njim prinešeno grozdje. 1 brenta da okoli 12 bok. = 16 litrov, 100 brent tedaj 1200 bok. = 30 veder = 17 hl. mošta. Nezrelo (sv. Martina) grozdje naj ostane za paperk. Da se grozdje ne tlači več z nogami, je hvalevredni napredek pri vinstvu.

J. Jamšek.

Sejmi. 15. sept. sv. Vid na Vogavi, Žavec (hmeljski sejem), Zdole, 18. sept. Ljutomer, 19. sept. Vransko, Žavec (hmeljski sejem).

#### Dopisi.

Iz Ptuja. (V okrajni zastop), kate-rega so nam nemški liberalci v Gradci prav po nepotrebnem obesili, volijo 4 skupine: a) veliko posestvo, b) veliko obrtništvo, c) mesto in trg in d) kmetske občine. Prva je za nas Slovence sedaj najvažnejša, ker ona odloči, ali dobimo Slovenci večino v zastopu ali Nemci in nemškutarji. Postava pravi, da v velikem posestvu voli, kdor plačuje 60 fl. ali več gruntnega ali pa hišnega davka (Haussteuer). Na prvi hip uže tu vidimo, da to ne more jednaka razmera biti mej tistimi, ki plačujejo 60 fl. gruntnega davka in mej tistimi, ki plačujeje 60 fl. hišnega davka in da se mora tu tistim, ki posedujejo zemljišča, goditi krivica. In to je v resnici tako, ker tisti, ki plačuje 60 fl. gruntnega davka, plačuje z dokladi vred, Bog sam vé, kako se vse te doklade imenujejo, ki se nakladajo posestnikom, naj manje skupne dače 155 fl. do 135 fl. na leto in tako posestvo stane za obdelovanje mnogo denarja. Tudi so pridelki posestnikov vedno v vremen-skih nevarnostih. Kako pa se godi tistemu, ki plačuje 60 fl. hišnega davka? No 60 fl. hišnega davka, kateri pa je brez doklad, plačujejo po mestih ljudje, ki nimajo pedi zemlje in vendar imajo pravico voliti v velikem posestvu.